

Diarienummer U2024/02723

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se.

Yttrande avseende remiss av betänkandet Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning (SOU 2024:81)

Region Gotland (Gotlands kommun) har av Utbildningsdepartementet utsetts till remissinstans för att lämna yttrande över remiss av betänkandet Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning (SOU 2024:81). För yttrandet ansvarar barn- och utbildningsnämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden inom Region Gotland. Synpunkter i yttrandet är sammanställda utifrån utvalda delar av remissen.

Övergripande synpunkter

Region Gotland ser sammanfattningsvis positivt på förslagen till förändringar i lärarutbildningen, eftersom det ger en god grund för läraryrket, och håller särskilt med om vikten av att de som går en lärarutbildning har språklig kompetens.

Det finns både fördelar men även vissa farhågor med förslaget. Höjda antagningskrav och förbättrad praktik kan bidra till att höja kvaliteten på lärarutbildningen och bättre förbereda blivande lärare för yrket. Koncentrationen av vissa ämnen till färre lärosäten kan däremot leda till en obalans i utbildningsutbudet och påverka tillgängligheten för studenter i olika delar av landet.

De höjda antagningskraven kan leda till att färre studenter söker sig till lärarutbildningen. Ett större fokus borde därför vara utbildningens attraktivitet, för att kunna öka intresset för att söka lärar- och förskolläraryrken. För att rekrytera fler kvalificerade och motiverade studenter föreslås det att Skolverket och Universitets- och högskolerådet genomför aktiva informationsinsatser, men frågan är om det är tillräckligt för att öka intresset för utbildningen.

För att säkerställa att kvalificerade lärare kan erbjuda högkvalitativ undervisning överallt, är det nödvändigt att lärarutbildningen är tillgänglig i hela landet. Därför är förslaget att stödja lärcenter i kommuner som samarbetar med lärarutbildningarna mycket positivt eftersom det kan underlätta eventuella rekryteringsproblem i områden som ligger långt från studieorter.

I betänkandet föreslås att förkunskapskraven höjs för att säkerställa att de som påbörjar lärarutbildningen också fullföljer den. Trots att detta kan ha positiva effekter, finns det en risk att det på lång sikt kan leda till lärarbrist. Därför är det viktigt att förslaget analyseras noggrant och att förändringarna genomförs på ett sätt som möter behoven.

Region Gotland ser positivt på ett ökat krav på innehållet i utbildningen avseende läs- och skrivinlärning. Vilket även stämmer väl överens med Skolinspektionens rapport ”2024:18 Garantin för tidiga stödinsatser”, där man identifierat att det finns ett behov av att kompetensutveckla lärare kring språk- och matematikinlärning. Baserat på det behov av kompetensutveckling Skolinspektionen identifierat så saknas beskrivning av matematikinlärning i remissen. Region Gotland skulle därför önska att det i reformen även fanns ett ökat fokus kring matematikinläringen.

Synpunkter på förslag eller bedömningar i vissa avsnitt av betänkandet

Sammanfattning. Komplettering av betyg för att uppnå behörighet (sid 17)

Kommentar: Av betydelse för framtida planering av vuxenutbildning? Kommer det på något sätt ske en samverkan mellan komvux och lärosäten kring detta? Hur löser man det praktiskt – är det endast de personer som avser att gå vidare till lärarutbildning som har möjlighet att ”komplettera betyg”?

Sammanfattning. Alternativa vägar till en lärarexamen blir ännu viktigare (sid 19)

Kommentar: Nödvändig satsning för att få fler med arbetslivskompetens och andra ”livskunskaper” att läsa vidare till lärare. Bra att möjligheter till arbetsintegrerad lärarutbildning förlängs och att fler lärosäten är på gång med det. Bra också ur ett arbetsgivarperspektiv då personal stannar kvar under och förhoppningsvis även efter studier.

Sammanfattning. Ökat behov av samverkan (sid 20)

”Lärosätena kommer även att behöva samverka med kommuner om lärcentrum så att lärar- och förskollärarutbildning kan ges där. Det är angeläget för att utbildningarna ska kunna ges i hela landet. Utredningen föreslår att medel motsvarande 15 miljoner kronor 2026/27 och 30 miljoner kronor per år 2027/28–2029/30 avsätts med syftet att stötta lärosäten att tillsammans utveckla utbildningssamarbeten eller samarbeten mellan lärosäten och kommuner för att utveckla lärcentrum så att lärarutbildning kan bedrivas där”.

Kommentar: Det krävs ett förtydligande av vad samverkan innebär och vilka möjligheter som kommunerna har att påverka val av utbildning på orten. Vad blir avgörande, blir det avstånd till närmaste lärosäte, eller kan varje lärosäte bestämma vem de har möjlighet att samarbeta med?

Sammanfattning. UVK minskas från 60 till 45 högskolepoäng (sid 23-27)

Kommentar: Region Gotland instämmer i att delar av innehållet i UVK (utbildningsvetenskapliga kärnan) är alltför teoretiskt och abstrakt. En förändrad UVK och mer kognitionsvetenskap kan ge stor betydelse och kan ge förberedelse för den faktiska lärarpraktiken så som den ser ut idag.

Lärarutbildningarna behöver kopplas till skolverksamhet med medverkan av aktiva lärare (sid 188-189)

”Lärare behöver också kunna utöva ett väl fungerande ledarskap i klassrummet, och även kunna hantera samspelet med kollegor och vårdnadshavare. Det är delar i utbildningen som de blivande lärarna behöver få betydligt bättre grund för och där

lärarutbildningen behöver stärkas. Det behovet har lyfts fram av de studenter som utredningen träffat, och framgår också av olika uppföljningar och enkäter”.

Kommentar: Region Gotland ser ett behov av att stärka blivande lärare redan under utbildningstiden gällande ledarskapet. Skolverket har framtaga utbildningsmoduler kring ämnet, något som visar att det finns ett behov nationellt att stärka professionen i dessa frågor. Även om en stor del byggs av erfarenhet så kan teoretisk utbildning kring ledarskap ge stödstrukturer att vila på i lärargärningen.

Samverkan för lärarutbildningarna ska öka (sid 258-259)

Kommentar: Bra förslag. Samverkan med lärcentrum kring bland annat ämneslärarutbildningar ser Region Gotland som en nödvändighet då de lokala behoven kan se väldigt olika ut. Kommuner som ligger långt från lärosäten riskerar att få mycket svårt att rekrytera behöriga lärare om inte utbildningen finns på nära håll. Detta samstämmer även med tanken om ”karriärsväxling” – möjlighet att utbilda sig utan att behöva flytta.

Ökad samverkan kan även möjliggöra för studieorter med mindre klasser, vilket är fördelaktigt när det inte finns tillräckligt många sökande för att fylla en större klass. Lärosätena kan ha flera studieorter eller lärcentrum kopplade till samma kursomgång, vilket ger de studerande möjlighet att ha klasskamrater på plats.

Vetenskaplig grund för undervisning om läs- och skrivinlärning (sid 368)

”Det bör understrykas att vetenskaplig grund för elevernas läs och skrivinlärning samt vidare språklig förmåga är något som bygger på och förutsätter bred och omfattande forskning som behöver vara evidensbaserad. Den skiljer sig därigenom från resultat i enskilda forskningsprojekt. Utredningen har ibland mött missuppfattningen att undervisning kan vila på resultat från enskilda forskningsprojekt som vetenskaplig grund för undervisningen. Självfallet kan en enskild lärare använda egen forskning i sin undervisning, men denna forskning kan inte utgöra den vetenskapliga grunden för undervisningen om läs- och skrivinlärning”.

Kommentar: En diskussion som återkommer under utvecklingssatsningen SKUA (språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt). Hur många av dagens lärare har fått undervisning kring läs- och skrivutveckling som är evidensbaserad? Region Gotland ser ett behov att förtydliga vad forskningsbaserad undervisning ska bygga på.

Oscar Lindster

Rolf Öström

Ordförande
Barn- och utbildningsnämnden
Region Gotland

Ordförande
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Region Gotland